

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

3 Vtrum timiditas sit maius uitium, quàm intemperantia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

tamen homo à singularib. delectationib. q̄ intēperantiam faciunt hominem. Propter quod ad vitandum intemperantiam maximum remedium est vt non immoretur homo circa singulariū considerationē: sed in his quæ pertinent ad timiditatem, est conuersio. Nam singularia quæ imminēt, sunt minus voluntaria, vt abijcere clypeū, & alia huiusmodi. Sed ipsum cōc est magis voluntariū, puta, fugiendo saluari. Hoc autem est simpliciter magis voluntarium, quod est magis voluntariū in singularib. in quib. est actus: & ideo intemperantia cum sit simpliciter magis voluntarium q̄ timiditas, est magis vitium. Tertio, quia contra intemperantiam potest magis de facili remediū adhiberi, q̄ contra timiditatem, eo q̄ delectationes cibori, & venerori, circa quas est intemperantia, p̄ totā vitā occurrunt, & sine periculo potest homo circa ea exercitari ad hoc, q̄ sit tēperat. Sed pericula mortis rariū occurrūt, & periculosius i his homo exercitatur ad timiditatem fugiendā: & ideo intemperantia est simpliciter maius peccatū quā timiditas.

AD PRIMVM ergo dicendum, q̄ excellentia fortitudinis supra temperantiam potest considerari dupliciter. Vno modo, ex parte finis, quod pertinet ad rōnē boni, quia scilicet fortitudo magis ordinat ad bonum cōc q̄ temperantia. Ex hac est parte timiditas habet quandam excellentiam supra temperantiam, in quantum scilicet per timiditatem aliqui deficiunt à defensione boni cōis. Alio modo, ex parte difficultatis, in quantum scilicet difficilius est subire pericula mortis, q̄ abstinere à quibusdā delectabilib. & q̄ tū ad hoc, non oportet q̄ timiditas præcellat intemperantiam. Sicut enim maioris virtutis est nō vincī à fortiori, ita est cōtrario, minoris vitij est à fortiori vincī, & maioris vitij à debiliore superari.

AD SECUNDVM dicendum, q̄ amor cōseruationis vitæ, propter quam vitantur pericula mortis, est multo magis connaturalis, quā quæcunq̄ delectationes cibori, vel venerori, q̄ ad cōseruationem vitæ ordinantur: & ideo difficilius est vincere timorem periculorū mortis, q̄ concupiscentiam delectationum, quæ est in cibis & veneris: cui tamen difficilius est resistere quā irā, tristitia, & timori quorundam aliorum malorum.

AD TERTIVM dicendum, quod in timiditate cōsideratur magis voluntarium in vniuersali, minus tamen in particulari: & ideo in ea est magis voluntarium secundum quid, & non simpliciter.

ARTICVLVS IIII.

Verum peccatum intemperantiæ sit maximè exprobrabile.

Super Questionis cē rēsimē quadragesimæ articulum quartum.
 In 4. autem ar. tueretur auctorem à Martino in q. 4. de temperantia, dicente. Ne ito quomodo Thomas dicit, quod secundum Aristotelem, bestialitas est exprobrabilior, quā intemperantia, cum ex presertim vbi ipse allegat eum, Arist. habeat oppositum. vt ex presertim declarat idē Thomas in commento suo super 7. Ethic. Non auerit siquidē Martinus ad formam sermonem. Au-

AD QVARTVM sic procedit. Vt q̄ peccatum intemperantiæ non sit maximè exprobrabile. Sicut enim honor debet virtuti, ita exprobratio debet peccato: sed quædā peccata sunt grauiora q̄ intemperantia, sicut homicidiū, blasphemia, & alia huiusmodi. ergo peccatū intemperantiæ nō est maximè exprobrabile. ¶ 2. Præter. Peccata quæ sunt magis cōia, vidētur minus esse exprobrabilia, eo q̄ de his hoīes minus verecundantur: sed peccata intemperantiæ sunt maxi-

me cōia, quia sunt circa ea quæ cōiter in vsum humanæ vitæ veniunt, in quib. est plurimi peccat. ergo peccata intemperantiæ nō vnt esse maximè exprobrabilia.

¶ 3. Præter. Phil. dicit in 7. Ethic. q̄ tēperantia & intemperantia sunt circa cōcupiscentias & delectationes humanas: sunt autē q̄dā cōcupiscentiæ & delectatiōes turpiores cōcupiscentiis & delectationibus humanis, quæ dñr bestiales & ægritudinales, vt i eo dē lib. Phil. dicit. ergo intemperantia nō est maximè exprobrabilis.

SED CONTRA est, q̄d Phil. dicit i 3. Eth. q̄ intemperantia inter alia vitia vnt iuste exprobrabilis esse.

RESPON. Dicendum, q̄ exprobratio opponi vnt honor & gloriæ, honor autē excellentiæ debetur, ut supra habitū est: gloria autē claritatē iporat. Est ergo intemperantia maximè exprobrabilis p̄ duo. Primo quidē, quia maximè repugnat excellentiæ hoīs. Est. n. circa delectationes cōes nobis & brutis, ut supra habitū est. Vnde in Psal. 48. dñr. Homo cū in honore esset, nō intellexit, cōparatus est iumentis insipientibus, & similis factus est illis. Secūdo, quia maximè repugnat eius claritati, uel pulchritudini, in quantum scilicet delectationib. circa quas est intemperantia, minus apparet de lumine rationis, ex qua est tota claritas, & pulchritudo virtutis. Vnde & huiusmodi delectationes dicuntur seruales.

AD PRIMVM ergo dicendum, q̄ sicut Greg. dicit vitia carnalia, q̄ sub intemperantia cōtinent, et si sunt minoris culpe, sunt tñ maioris infamiæ. Nam magnitudo culpe respicit deordinationē à fine: infamia autem respicit turpitudinē, quæ maximè consideratur secundum indecentiam peccantis.

AD SECUNDVM dicendum, quod consuetudo peccandi diminuit turpitudinem, & infamiam peccati secundum opinionem hominum, non autem secundum naturam ipsorum uitiorum.

AD TERTIVM dicendum, q̄ cum dñr intemperantia esse maximè exprobrabilis, est intelligendū inter vitia humana, quæ scilicet attenduntur s̄m passiones humanæ naturæ aliquāliter conformes. Sed illa vitia, q̄ excedūt modū humanæ naturæ, sunt magis exprobrabilia, & tñ est illa vnti reduci ad genus intemperantiæ s̄m quendam excessum: sicut si aliquis delectaretur in comestione carniū humanarū, aut in coitu bestiarum, aut masculorum.

AD QVARTVM dicendum, q̄ cum dñr intemperantia esse maximè exprobrabilis, est intelligendū inter vitia humana, quæ scilicet attenduntur s̄m passiones humanæ naturæ aliquāliter conformes. Sed illa vitia, q̄ excedūt modū humanæ naturæ, sunt magis exprobrabilia, & tñ est illa vnti reduci ad genus intemperantiæ s̄m quendam excessum: sicut si aliquis delectaretur in comestione carniū humanarū, aut in coitu bestiarum, aut masculorum.

QVAESTIO CXLIII.

De partibus temperantiæ in generali, in duos articulos diuisa.

DEINDE cōsiderādū est de partib. tēperantiæ. ¶ Et primò de ipsis partibus in generali. ¶ Scđo, De singulis earū i spāli.

thor siquidem dicit quod bestialitatis vitium est exprobrabilius: quod etiam Aristoteli in 1. c. 7. Ethic. dixit, dum ait quod hos super iniamamus: nec inueni in auctore hactenus oppositum. Martinus autem forte fundauit se super 8. c. eiusdem 7. Ethic. vbi dicitur, quod bestiales non sunt continentiores neque incōtinentes simpliciter: & quod bestialitas est minus mala quam intemperantia, & vtroque est eadem ratio. scilicet defectus intellectus: sed hæc non sunt ad positum. Quia enim de ratione continentiæ & incontinentiæ est rationale bellū, ideo negatur continentia in istis irrationalibus hominibus. Et similiter dicitur minus mala, hoc est, minus nocua: quia, vt dicitur, innocentiore est prauitas sine intellectu. Cum his tamen stant, q̄ sit turpiore, & magis exprobrabilis, & infamiae maioris, ut potest maxime similes bestijs reddens hominem voluntarie.

Lib. 7. c. 4. & sequentia. 105.

Lib. 7. c. vlt. a med. & c. 1. 10. 5. Lib. 3. ca. 13. circa primā p. 5.

Q. 103. ar. 1.

Li. 3. Mora. cap. 11. par. ante med. ad finem.

Super questionis cē rēsimē quadragesimæ articulum primum.
 In ar. vnico q. 143. de partibus temperantiæ dubia multa ex Martino occurrunt in q. 3. Primum dubiū est de partib. integralibus. Quia n. ponit